

Vikens innspill til høringsnotat om midlertidige endringer i Integreringsloven 12.04.2022

Tiden gitt for innspill er kort. Innspillene fra Viken fylkeskommune er derfor enkelte overordnede betraktninger samt innspill til kapittel 8.

På bakgrunn av overføring av de regionale integreringsoppgavene hvor fylkeskommunen er gitt et regionalt ansvar, har Viken høye mål for sitt integreringsarbeid. Viken jobber etter FNs bærekraftsmål hvor integrering finner sin plass.

Integreringsloven reflekterer en ambisiøs nasjonal integreringspolitikk som legger til rette for rask overgang til utdanning og arbeidsliv basert på individuelt tilpassede introduksjonsprogram. Vi ser det som nødvendig at ambisjonene, basert på prosjekt, piloter og systematisert erfaring fra offentlig og private aktører, ikke blir tilsidesatt i en vanskelig situasjon, der de enda mer enn før kan vise seg nødvendig for en stabil samfunnsutvikling.

Fylkeskommunens ansvar for å gi anbefalinger til antall som myndighetene anmoder kommuner om å bosette (§4), er i tilleggssanmodningen i mars 2022, tilsidesatt. Vi mener en utsending av foreslåtte tall til fylkeskommunene, med kort frist, kunne bidratt til enkelte justeringer og bedre kunnskapsbasert forankring av anmodningen. Selv med kort erfaring med ansvaret, mener fylkeskommunen at vårt bidrag til anmodningsarbeidet i regionen gir en mer samordnet, mer kunnskapsbasert og forankret arbeid med det regionale integreringsarbeidet. I likhet med flere andre fylker er både KS regionalt, NAV, Statsforvalteren og Husbanken, bidragsyttere til fylkeskommunens kunnskapsgrunnlag for anmodning.

Viken fylkeskommune forstår behovet for midlertidige endringer i loven med den hensikt å tilpasse loven til den flyktninggruppa som nå ankommer, både hva gjelder profil og antall. Antallet fordrer en forenklet prosess, dog har vi noen betenknninger.

Vi er bekymret for at flyktninggruppa fra Ukraina og de øvrige flyktningene som skal bosettes i kommunene får ulik behandling, noe som kan oppleves som gjensidig diskriminerende og som kan bli utfordrende for kommunenes oppfølging. Vi mener at en skal tilstrebe lik behandling av de flyktninger som gis rett til introduksjonsprogrammet. På sikt kan de foreslåtte innskrenkninger føre til misnøye, innad i gruppa og flyktninggruppene imellom. Denne ulike behandlingen fremmer ulikhet og er ikke sosialt bærekraftig.

Vi har enda ikke god nok kunnskap om profilen som denne flyktninggruppa har, men det er grunn til å påpeke den høye andelen kvinner for hvem vi ikke kjenner utdanningsnivået. Det kan derfor være forhastet å vedta en midlertidig lov som er basert på antagelsen av at denne gruppa i så mye større grad enn andre flyktninggrupper skal kunne få en raskere overgang til arbeid og utdanning.

Mange vil kunne komme til å bli boende i Norge lenge, barn blir integrert i skole og nærmiljø, lik Bosniere på 90-tallet. Rettigheter til norskopplæring, gjerne i forbindelse med arbeid, må derfor sikres for å fremme en god integrering.

Å korte ned introduksjonsprogrammets ved å ta bort rett og plikt til kurs i livsmestring og foreldreveiledning mener vi er lite hensiktsmessig. Det kan være nødvendig kunnskap når kjernefamiliene er splittet og kvinner har eneansvar for barn i et nytt land.

Vi vil gi følgende innspill til forslagene i høringsnotatet:

Kapittel 8.3.5. Språktilbud og opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Ukrainere som tidligere er bosatt i Norge er for det meste arbeidsinnvandrere. Viken fylkeskommune har i sitt innspill til Arbeidsinnvandrerrutvalget påpekt betydningen av at arbeidsinnvandrere lærer seg norsk og at myndighetene må tilrettelegge for at norskopplæring skal skje. Det fremmer integrering og inkludering. Utover økt deltagelse i arbeidslivet ved norskkunnskaper, vil det bidra til å trygge deres rettigheter som arbeidstakere og bidra til økt livskvalitet ved integrering og inkludering i frivilligheten og sivilsamfunnet. Slik høringsforslaget nå fremstår kan det etterlate et inntrykk av at ukrainske flyktninger tenkes en rask overgang til et arbeidsliv hvor de vil komme i samme kategori som andre arbeidsinnvandrere, hvor muligheten og rettighetene til å lære norsk synes svekket.

Det kan bli store forskjeller i tilbud og kvalitet dersom opplæringen skal overlates til frivillige. Det bør legges til grunn at de skal ha en fullstendig norskopplæring, om de velger å flytte tilbake eller om de blir boende i Norge.

Kapittel 8.3.3

Departementet vurderer at personer som har fått innvilget opphold etter utlendingsloven § 34, etter bosetting bør kompetansekartlegges på samme måte som andre som er i målgruppen for introduksjonsprogrammet. Viken fylkeskommune støtter denne vurderingen.

Departementet foreslår at integreringsloven § 11 ikke skal gjelde personer som får opphold etter utlendingsloven § 34, som innebærer at fylkeskommunens plikt til å sørge for veiledningen ikke gjelder, og at den enkelte ikke har rett og plikt til å gjennomføre den.

Viken anser at også disse personene skal ha rett til karriereveiledning. Selv om en ser for seg at personer kan gå rett ut i arbeid, vil det være hensiktsmessig å finne jobber som er relevant for den enkeltes kompetanse, evner og muligheter. Det kan også være behov for kompetansepåfyll, og dette kan også avklares gjennom karriereveiledning.

Integreringsloven som ble gjort gjeldende fra 01.01.2021 ivaretar betydningen av karriereveiledning for å komme i jobb, et behov som ikke blir borte. Etter en endring av Opplæringsloven som trådte i kraft 01.01.2021 plikter Fylkeskommunen å tilby karriereveiledning til alle. Dermed må Fylkeskommunen uansett ha et tilbud om karriereveiledning også for denne målgruppen, og må også få tilført nødvendige ressurser.

Forslaget er ikke til hinder for at fylkeskommunene gjennomfører karriereveiledning så langt de har kapasitet til det. Vi vil gjerne bemerke at finansiering ikke er nevnt, og økt behov for karriereveiledning vil for fylkeskommunen medføre økte kostnader.